

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25 „

Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnistvo ne osira.

EDINOST

Oglas in oznanila se računajo po 8 nov. vsakega v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uradništvu v ulici Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnistvo v ulici Carintia 28. Odprta reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je m.č.“

Ljudsko številjenje.

(Konec.)

V zadnji številki naveli smo vzgled v italijanski družini služke slovenske deklet. Rekli smo, da ta le ostane Slovenka, čeprav govori se svojimi gospodarji italijanski, kajti „občevalni jezik“ ne znači še tudi narodnosti dotičnika ali dotičnice. Mi bi pa storili še eden korak dalje; trdimo namreč, da tej dekli italijanski jezik niti občevalni jezik ni. Res, da ona govori italijanski se svojimi gospodarji — ali kako govori izven gospodarjeve hiše? V kakem jeziku občuje se svojimi sodrugicami, na ulici, na trgu? Gotovo večinoma slovenski. Da torej ponavljamo še enkrat: ako bi tudi res bil tej dekli občevalni jezik izključno italijanski, ona radi tega je in ostane Slovenka; ker pa jej italijanski v resnici niti občevalni jezik ni, nema nikdo pravice, jo prištevati italijanski narodnosti in je gospodar nikakor ne sme vpisati v popisne pole za Italijanko.

Slovanski državnozborni poslanci so takoj pogodili, da je rubrika „občevalni jezik“ nam Slovanom zvitost nastavljenja past. Zato pa je češki poslanec Jahn stavil predlog: 1. Visoka vlada naj gleda na to, da se pri popisovanju ljudstva vsacega vpraša ne le po njega občevalnem jeziku, ampak tudi po njega narodnosti in 2. visoka vlada naj potrebno ukrene, da bodo nižji uradniki pri razsojevanju glede občevalnega jezika postopali nepristranski in da se pri popisovanju ne bode pritiskalo na ljudstvo glede občevalnega jezika.

Poslanec Jahn je dobro vedel, zakaj da je stavil ta predlog. Pri zadnjem ljudskem številjenju leta 1880. so namreč gori na Češkem Nemci istotako krivično postopali, kakor so pri nas postopali Italijani; kakor so pri nas na zvijačen način „uzmali“ slovenske duše, tako so uzmali gori češke. Kdor ne pozna po Avstriji obstoječih narodnostnih razmer, se pač čudi, da se takemu činu, kakor je ljudsko šte-

viljenje, more podtikati politična važnost; nedoumno mu je, v kakov namem da se pri vršenju tega čina na vse strani falifikuje in tako skrbno resnico prikriva. Poštenjak ta se ti bode gotovo prav možki odrezal: „Namen ljudskemu štetju je upravit, da nam resnico pokaže in nam pove, pričem da smo. Vsakemu mora biti na tem ležeče, da nam vspehi tega čina ponudijo resničnih podatkov, zanesljivih za znanstvene in statistične namene!“ Da prijatelj, tako bi moralo biti, ali pri nas ni tako. Tako je gotovo povsodi, kjer prebiva jedna sama narodnost; tako je povsodi, kamor ne posevajo žgoči žarki dušočega italijanskega in nemškega liberalizma. Ali pri nas v Avstriji žive različne narodnosti, pri nas živi ono nemško-liberalno pleme, katero nema v čisti niti onih zakonov, koje je samo skovalo; pri nas žive oni zastopniki „avite culture“, kateri se vzlic svojemu, toliko hvaljenemu liberalizmu ne plašijo ni najumazanejših sredstev — zanikanje obstoječih postav jim je prava igrača — ako gre za to, da oškodujejo svojega drugorodnega soseda. Nasilstvo, ali pa zvijača bodeta tudi pri predstoječem ljudskem številjenju izvestno igrala svoji važni ulogi.

Zloglasna rubrika „občevalni jezik“ ostala je v svojej veljavi vzlic naporom in protestom naših poslancev. To je fakt in s tem faktom nam je računati.

Rečena rubrika je torej nam nastavljenja past — naša dolžnost pa je skrbeti, da ljudstvo naše neprevidno ne zaide v to past. Jadikovanja in rekriminacije sedaj ne bi bile na svojem mestu. Nam neugodni odnošaji in sovražni nam predsojki ustvarili so položaj, katerega premeniti ni v našej moči. Ali, kar moremo in moramo storiti, je: čuvati, da položaj ta ne porodi nam pogubnih posledic. Da zabranimo pretečo nevarnost, treba je, da vsakdo poučuje in svari v družini, v društvu, v privatnih pogovorih.

Časopisje in posamičniki ne zmôrejo vsega; dela se mora poprijeti vsa narodnoza-

vedna masa. Vsakdo ima nevednih in nezavednih prijateljev in znancev, prijateljic in znank, katere nam izvestao vgrabi sovražna nam roka, ako pravočasno ne poseže vmes rodoljubni upliv. Obračamo se v prvej vrsti do velečastite duhovščine in in do gospodov učiteljev, potem pa tudi do vseh družih rodoljubov z iskreno prošnjo, da ob priliki ljudskega številjenja store svojo domorodno dolžnost, da poučujejo nevedno ljudstvo in mu predočijo veliko važnost tega čina. Kolikor več duš otmeš rodu svojemu, toliko večja je tvoja zasluga. Glejmo torej, da se rojaki naši — naj jim je sicer občevalni jezik ta ali oni — vpišejo za to, kar so — za Slovence. Vnemajmo jih, da se ne ustrašijo pritiska, ki gotovo pride z raznih strani; delajmo, da jih ne pretamijo vabljuje in mamljive besede lokavih protivnikov. Vlada je sicer obljubila na to gledati, da izvršujoči nje organi postopajo nepristransko. Bode pa-li res ostala zvesta svojeji obljubi? Ima-li dobro voljo za to in ima-li — in to je glavna stvar — potrebne moči in potrebnih sredstev, da zabrani vsako zlorabo službenega stališča od strani njenih organov? Bodimo pravični: vlada niti ni v stanu — ako bi tudi hotela — zadostno nadzorovati svojih uradnikov. In ti uradniki, osobito po onih krajih, kjer so Tržaškimi slični odnošaji! Razni mogočni uplivi in tradicijski predsojki zvabijo mnogokaterega uradnika na pot, po katerej ne bi smel hoditi, dasi je sicer poštenjak. Nevarnost nam toraj preti od raznih strani. Zato pa vas prosimo še enkrat: poučujte nevedneže, svarite malomarneže, vnemajte nebrizne! Skrbite, da vsacega, ki je rojen Slovan, vpišejo tudi za Slovana. Kdor svojim vplivom reši prilično število duš, je velik dobrotnik svojemu rodu, plačilo pa mu bode ona sladka zavest, ki mu podeli pravico, da sme ponosno vsklikniti: Storil sem svojo rodoljubno dolžnost. Pri predstoječem ljudskem številjenju bodi nam geslo zahtevanje: Slované Slovanom!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Vsi Dunajski židovski listi jočejo bitko na razvalinah njihovega grdega gospodarstva. Poraz, katerega so doživeli na Dunaju pri volitvah v Nižjeavstrijski deželni zbor je grozovit, uničevalen. V ponedeljek doletel jih je še zadnji udarec. Tega dne bila je namreč v III. okraju ožja volitev mej kandidatov združenih kristijanov in kandidatov nemških liberalcev, ker pri prvih dveh volitvah ni dobil nobeden kandidatov absolutne večine. Ponedeljek pa je bil voljen duhovnik Schnabl z 2738 glasovi proti 2490, katere je dobil liberalci dr. Gröbl. V obče so dobili na Dunaju liberalni kandidati 23.193 glasov, protiliberalci pa 22.858 glasov; kakor se vidi, je torej že polovica Dunajskega prebivalstva prav odločno obrnila hrbet liberalnej terorističkej stranki. Obup liberalne stranke je skrajen; gospoda si ne vedo drugače pomagati, nego da kličejo — vlado na pomoč, ono vlado, katero so pri vsakej priliki označevali kot najslabejšo. Glavni organ te stranke, „Neue Freie Presse“, vsklikne namreč v svojem obupu: „Le vlada more zabraniti, da ne zadenejo (protiliberalci) mesta Dunajskega naravnost v srce!“ Ubogi bedaki se še vedno identifikujejo z mestom Dunajskim. Ali motijo se: ne mesto to je zadeto v srce, ampak zadeta je ona stranka, katere gospodarstvo je bilo v veliko nesrečo mestu Dunajskemu. Toda izid rečenih volitev je tudi še z druge strani velike važnosti. Znano je namreč, da vlada naša kaj rada z jednim očesom škili tja v nemško-liberalni tabor, češ, tam je prava „državna stranka“. In uprav v zadnjem času se je mnogo govorilo, da pristopijo nekateri kolovodje te stranke k vladnim jaslim. No, izid teh volitev je napravil liberalnej stranki in — vladi veliko črto čez račun, kajti vsakdo mora vprašati: koga prav za prav zastopa ta stranka, kdo stoji za njo? Nikdo!

PODLISTEK.

O zamrtništvu ali dozdevni smrti.

Spisal Janko Leban.

(Konec.)

To je bilo zadnje, kar sem mogel jasno misliti. Drugo sem slišal vse le kakor v snu. Toda naenkrat me prebudi neki glas k jasni zavednosti. Bil je to glas drage moje matere! —

„Moram ga še enkrat videti, dragega svojega sina!“ dejala je. „Odprite krsto, moram ga še enkrat poljubiti!“

„Draga gospa, to ni možno. krsta je že zabita,“ odvrne jej zavodni vodja. „Vzemite mi makar življenje, toda dovolite mi, da še enkrat vidim otroka svojega, gospod major!“ —

Nastal je strašen premolk. Strahu, kakeršnega sem takrat trpel, ni občutilo še človeško srce! Človeku biti živemu zabitemu v krsti, poslušajočemu jok ljubeznive matere, pa nemožno oglasiti se mu — gospoda moja: to je trpljenje, katerega ne opiše najspretniši pero! — Na-

posled se — po dolgem groznem čakanju — nekaj gane. Pokrov kratin zaškriplje in položijo ga na tla. Bolesten vzklik — in mati moja je plačoč ležala na mojih prsih — še vzklik — vzklik — nepopisne sreče! Strašni dušni pretres me je zopet obudil v življenje: bil sem rešen in globoko vzdihnivši ležal sem na zvestem — materinem srci! —

Komur bi se zdela ta povest neverjetna, povemo, da rešeni deček še zdaj živi kot c. kr. stotnik na Dunaji! — — —

Marsikateri naših čitateljev bi utegnil morebiti vprašati, kako nastane zamrtništvu, ali: kaj je zamrtništvu vzrok? O tem ne bodemo učenoatno tukaj razkladali, ker takovo razkladanje ni namen temu spisu. Povemo samo, da je dvojno mogoče: človek zapade zamrtništvu, ako pljuča ne dobivajo zraka za dihanje. To se godi n. pr. o različnih nesrečah: če se kdo utopi, obesi itd. Takim ponesrečencem je treba takoj priskočiti na pomoč. Kako se to godi, to vsak lahko bere v koledarji družbe sv. Mohorja l. 1878, stran 195. Zamrtnike oživljati uči tudi deželni zakon s 1858. l. na 36. strani. Glavno vodilo

je, da take ponesrečence prinesemo na svež zrak in da skušamo dihanje pri njih vzbuditi na umetalen način. Posebno pogosto je zamrtništvu pri novorojenčkih. Tudi tukaj skušamo umetnim potom obuditi dihanje pri revnem otročiči. Treba mu je v usta vdihovati sape ter prav nežno ga pritiskati na trebušek tja proti preponki, da vdihana sapa zopet ide iz otroških pljuč.

Drugič utegne zamrtništvu nastopiti tudi vsled prejšnjih boleznij, kakor smo videli v obširno navedenem našem slučaju. Človek je lahko nehal dihati, žila mu več ne bije, oko mu je osteklelo, život mrzel — in vender to vse še ni gotovo znamenje, da je mrtev.

Edino, nedvomno znamenje nastopivše smrti je, ako srce popolnoma prestane delovati. O tem se prepričamo, ako človeku odpremo krvno cev (žilo). Če je človek resnično mrtev, iz nje ne priteče kri. Resnično mrtvi človek tudi odreveni in pokažejo se na njem mrliške maroge; vrhu tega se širi od mrliča poseben duh, mrliški duh, ker mrlič počenja gnjiti. Mrliške maroge ali mrliški madeži so zelenkaste ali modro-rdeče barve.

Take maroge zapaziš posebno na onih mestih trupla, na katerih mrlič leži.

Ako taka znamenja vidiš pri človeku, potem je nedvomno mrtev.

Pri tem pa si ne moremo kaj, da ne bi opozorili na neko razvado, ki se nahaja pri nas. Ko nam draga oseba „izdihne“, jamemo navadno jokati, obupovati, potem pa ropotamo, premikamo pohištvo pripravljaje „pare“ ali mrliški oder. Pri tem glasno govorimo o nastopivšej smrti, o tem, kako se ima vršiti pogreb itd. To je brezpogojno grajevredno in razvado to moramo odpraviti na vsak način! Bolniške sobe ni treba takoj preminjati v mrtvašnico! Mrliča nam tudi ni puščati brez nadzorstva, t. j. samega, marveč nadzorujejo naj ga pametni ljudje. Obraza mu ne zakrivajmo in, ako je noč, sobo, v katerej leži, razsvetlimo; če je pa dan, ne pregrinjajmo oken! Ako se vrhu tega držimo natančno po predpisih — da mrliča ne zagrebemo pred časom — potem se nam ni bati, da koga še živega odnesemo v grob. Mrliškim oglednikom pa priporočamo, da pazno čitajo to našo razpravo. Napisali smo jo v prvej vrsti njim v pouk!

O stranki prav za prav niti ni govora, ampak k večem o nekeji kliki ali kateriji. In na neko klicko, katere nikdo noče, katero radi njene grde sebičnosti vsakdo sovraži, hoče se vlada opirati?! Naj le poskusi, blamirala se boče prav pošteno.

Iz Trsta pišejo „Politiki“: Govori se, da pride v Dalmacijo za namestnika F. M. L. Albori. To bi bil po dolgem presledku zopet prvi Dalmatince na namestniškem sedežu Dalmatinskem. Ako bode postopal v duhu njega prednikov, koristil bode veliko deželi in državi. Po Dalmaciji še ni vse tako, kakor bi moralo biti, ali na bolje gre vender-le; pri nas na Primorskem pa gre vedno na slabše, dasi moramo priznati, da ima sedanji namestnik dobro voljo. Gospod Rinaldini potoval je ravnokar po gorenjem delu dežele; tu so mu Slovenci, Italijani in Nemci prirejali sijajne vsprejeme; ali gospod Rinaldini naj pohodi tudi Poreč in Rovinj in videl boče gole čudeže.

Zadoščanjem konstatujemo, da jeden del poljskih listov korektno piše o češko-nemškeji spravi. „Dziennik Polski“ pravi: „Dunajski kabinet se še vedno trudi, da bi Staročehom dokazal, da je njih dolžnost glasovati za spravo. In čudimo se, da tudi en del poljskega časopisja podpira vlado pri tem nje nastojanju. Toda denimo, da Staročehi res ugoče želji vlade in glasujejo za spravo — ali ne bi pa češki narod takoj prešel preko teh poslancev na dnevni red; ali ne bi jih — vmikajoče se pritisku od zgoraj — pritisk od zdolaj takoj popihnil raz politično pozorišče? In potem? Odgovor na to vprašanje naj dajo oni, kateri hočejo Staročeha poučevati o dozdevnih političnih dolžnostih.“ To je poštena, pame tna beseda. Kaj pomaga vsa sprava, ako je pa narod ne odobri. Narod more pač preko Staročehov preiti na dnevni red, ali Staročehi preko naroda nikdar! Vlada pa tudi ne; naj se že zove ta vlada Taaffe-Gautsch ali Chlumecki-Plener.

Vnanje države.

Sijajni vspehi zadnjih ruskih vojaških vaj so nemške vojaške kroge uprav presenetili. „Hamburger Nachrichten“ pišejo o teh vajah jako laskavo in povdarjajo posebno ogromno množino vojaštva, kateremu sta zapovedovala generala Gurko in Dragomirov ter vskliknejo: „V očigled tem vajam ne da se tajiti, da se je tu izvršil čin, kakoršnega ni dosedaj poskušala izvršiti nijedna druga država.“

Čitateljem našim je znano, da je v Švicarskem kantonu Tesin nedavno buknila vstaja, katera je bila naperjena proti klerikalni vladi. Liberalci zahtevajo namreč revizijo ustave. Ob tej zahtevi liberalcev bilo je te dni ljudsko glasovanje. Za revizijo izreklo se je 11.728 glasov, proti pa 11.607. Zmagali so torej liberalci, četudi s prav nezatno večino.

DOPISI.

Iz Ljutomera, dne 14. sept. [Izv. dop.] (Gledišče.) Bila je v našem trgu zabava, kakoršnih uživamo pri nas žalibog prereditokrat. Naša čitalnica je namreč po dolgih počitnicah priredila glediško igro „Kje je meja?“, katero je spisal že pokojni Jož. Ogrinec. Moram reči, da je bilo modro in zelo pametno, da se je spravila ta igra na oder. V njej vidimo sliko iz navadnega kmečkega življenja. Ravno taki prepri zaradi meje so zelo navadni. V njih vidimo v resnici največkrat trmoglavost kmeta, ki ga spravi prepogosto na rob siromaštva. V takeji igri zvezana je torej zabava s poučljivostjo, kar moramo odobravati. Vsi igralci brez vse izjeme izvršili so svojo nalogo tako točno in naravno, da smo se jim čudili. Oče Kraž (g. Iv. Karba), miren značaj, a ne brez trmoglavosti; Marijana, (gdčna. E. Razlag)

Kraževa soproga, v resnici pravi značaj naše kmečke žene, pametna in premetena, pa tudi jezična in energična, kjer vidi, da je v hišo korist; sosed Križ (g. Jožef Freuensfeld), mlad posestnik, trmast, a v gorkeji ljubezni do prelepe Polonice pozabi prepira; Polonica, zala hčerka Kraža in Marijane, (gospica Anka Preširnova) nepokvarjena, najivna mladenka, ki s čistim čuvstvom ljubi Križa, nevoljna nad nesrečnim preprirom, ki hoče razdreti bodočo srečo; Zveriga (g. Fr. Schneider), pisar pri novodošlem advokatu dr. Švindembergerju, vliava olje v ogenj razpora, pri tem pa hoče celo Polonico za svojo ženo, opiraje se na svojo plačo in na svoj visok stan. V obče moramo reči, da je igra vzbudila po pravici vso pozornost, katero so še igralci povečali z narodno nočo, kakoršno še najdeš, žalibog le tu in tam, na Murškem polji. Omeniti nam je, da so sodelovali vrli naši Cvenski tamburaši pod svojim kapelnikom g. Šneiderjem in čitalniški pevski zbor zapel nam je pod vodstvom g. Jož. Horvata marsikatero mično pesmico. Slušalcev se je kar trlo. Ta lepi večer hoče nam ostati v spominu. Bila je duševna zabava, blažilna za dušo in telo. Ljutomerske rodoljube, ki so nam naredili tako redek užitek, prosimo, da ponovijo večkrat kaj jednacega. Bog in sreča junaska!

Domače vesti.

Politično društvo „Edinost“. Predsedništvo političnega društva „Edinost“ sklicuje gg. odbornike in namestnike za nedeljo dne 12 t. m. ob 10. uri v jutro k rednej seji v prostore „Del. podpornega društva“ (Via Molin piccolo št. 1)

Nj. Vis. nadvojvodinja Štefanija prišla je dne 3. t. m. na Lloydovem parniku „Najade“ v Opatijo. Sprejeli so jo ravnatelj južne železnice in drugi dostojanstveniki; ljudstvo je priljubljeno princesinjo burno pozdravljalo. Ko je stopila v prijazno letovišče Villa Angiolina, do katere jo veže toliko spominov, pristavila se je nehoté ter se globoko zamislila. V Opatiji ostane štiri ali pet tednov; v kratkem pride v Opatijo tudi knez Württemberg s svojo družino.

Za moško podružnico družbe sv. Cirila in Metoda darovali so trije rodoljubje 187 gl.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda nabral je g. Srebotnjak Jakob gl. 170. — O priliki praznovanja desetletnice „Trž. podp. in bralnega društva“ dne 5. oktobra v hotelu „Europa“ nabralo se je 14 gl. 74 kr.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Greti darovali so „zaostali krokarji“ v nekeji kavarni 70 nč.

„Delal. podp. društvu“ darovali so trije rodoljubje 188 gl.

Družbe sv. Cirila in Metoda velika skupščina. (Dalje) Meseca junija obiskal je oba razreda c. kr. šolski nadzornik H. Zavagna ter se izrazil povoljno o napredku. Sklepna preskušnja se je dobro obnesla; z vspehom te šole smo zadovoljni. Ravno zdaj ob pričetku šol odprli smo za šolsko leto 1890/91 III. razred in učiteljem imenovali Ivana Kiferle. To vam je, častna gospoda, v Trstu jedina slovenska šola, dasi biva ondi morda toliko Slovencev, kakor v naši prestolnici ljubljanskeji.

Kot nov zavod je prirastel lansko leto otroški vrtec v Rojanu. Razmere so nanesle, da smo morali osnovati za našo mladino tu na prav primernem in lepem kraju slovensko zabavišče. Po mnogih zaprekah je načelnštvo na Greti odprlo ta zavod na imendan Nj. Veličanstva presvetle cesarice Elizabete s slovesno božjo službo. Oglasilo se je toliko otrok, da jih zbog prepričlega prostora neso mogli vseh sprejeti. Obiskavalo ga je redno 53 otrok. Vrtnarica je gospica Irma Fabiani. Z vspehom je bilo ondotno načelnštvo zadovoljno.

V Gorici se Slovincem, a le valed lastnih naporov, v šolskem oziru nekoliko boljše godi, kakor v Trstu. Da se prepreči raznorodovanje ondotnih otrok, ustanovljen je otroški vrtec v Pevmi blizu Sočinega mosta. Tako se je otelo krog 40 slovenskih otrok. Vrtnarica je Karolina Lašič. Goriško načelnštvo je pohvalilo ta zavod.

Isti namen je v življenje poklical: otroški vrtec v Podgori. Rodoljubnemu županstvu ondotnemu zvesto na strani stoji naša družba. Krog 70 otrok se lepo vzgaja v materinem jeziku. Z vspehom so rodoljubi zadovoljni.

Ko omenjamo družbenih zavodov, zamolčati ne smemo človekoljubnega delovanja onih udov raznih naših podružnic, ki te zavode neposredno nadzorujejo in uspešno podpirajo. Tu pa nam je imenovati narodnega ženstva, ki se je zbralo v svojih podružnicah v Trstu in Gorici, in uzorno izvrševalo svojo nalogo. Ženske podružnice so osobito skrbale, da so se praznovale božičnice in druge otroške veselice, pri katerih so otroci pokazali z molitvijo, petjem in deklamovanjem svoj napredek in razveselili navzočo občinstvo, a tudi oni so bili razveseljeni, ker dobre roke slovenskih dam razdelile so jim obleke, jestvin in drugih primernih reči. Iz poročil ondotnih načelnštev povzamemo, da so otroci tudi cerkveno praznovali začetek in sklep šolskega leta, imendan Nj. Veličanstev, blagdan družbenih zavetnikov sv. Cirila in Metoda, da so v poletnem času hodili k sv. maši itd. „Iz tega se razvidi — smem si prilastiti besede Rojanskega poročila — da je bila vzgoja v našem zabavišču popolnoma po namenu družbe sv. Cirila in Metoda ter se lahko pričakuje, da že to prvo šolsko leto ne ostane brez blagodejnega, trajnega s a d u.“ (Dobro, dobro!)

Vodstvo je pospeševalo napravo poučnih in šolskih knjižnic, iz katerih si lahko družbeniki, kakor učenci izposojujejo primernega berila. Razdelilo je zopet letos večinoma ob jezikovnih mejah blizu 2000 molitvenih, šolskih, poučnih, zabavnih knjig, ki ob svojem času obrodé svoj sad. Ako k temu dodamo še razna učila in šolske pomočke, darove — mej katerim je Katoliška Bukvarna darovala 600 pisank in 100 prelepih podobice za obdarovanje pridnih šolskih otrok, kar tu hvaležno beležimo s posebno zahvalo — smemo reči, da je družba tudi v tem oziru dosegla svoj namen, izražen v § 2 svojih glavnih pravil. Isto velja o denarnih podporah, ki jih je vodstvo po pretehtanju vseh okoliščin tu in tam dovoljevalo.

Najtežavnije je delovanje na Koroškem. Naši bratje prosijo, trkajo, moleđovajo za katoliško in slovensko šolo, a dozđaj je zastoj vsak poskus. Naših 13 podružnic so namreč glasen protest zoper tak uk, ki ni osnovan na podlagi materinega jezika. Družbeniki naši — v velikeji večini slovenski oratarji — so neustrašljivi bojevniki za zaželeno šolo z materinščino kod učnim jezikom — in njihovi nazori bodo slednjič zmagali, ker sloné na praveji pedagogiškeji podlagi. Naša družba jim je za zdaj s primernimi knjigami pritekla na pomoč.

V očigled obče priznani potrebi primernega berila za našo šolsko mladino je vodstvo osnovalo „Knjižnico družbe sv. Cirila in Metoda“. Večkrat se je že poskušalo dajati na svetlo tako zbirko primernih spisov, a iz raznih razlogov je to zastalo. Slavna „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ obrnila se je bila do nas, naj se mi, ker spajamo v svojej družbi vse potrebne pogoje, lotimo takega podjetja. Vodstvo je pretresalo to resolucijo in — akopram si je bilo v svesti, da se v ideji vse lepše vidi, nego je pa v dejanji, — vendar sklene vstreči tej želji, ter nadaljevati knjižnico. Zbog tega pa se je meseca avgusta 1889 v posebnej okrožnici šte 781 zglasilo pri vseh podružničnih načel-

ništvih z vlijudno prošnjo, naj bi v svojem okrožji poiskala takih poverjenikov, ki bi s požrtvovalno ljubeznijo hoteli prevzeti razpečevanje društvenih spisov. V olajšanje tega posla dalo je natisniti posebne vpisne pole za knjižnico družbe sv. Cirila in Metoda ter jih poslalo vsem podružnicam. A žal! da uspeh dosedaj ni ugoden, kolikor se tiče skupička, ker družba si hoče zagotoviti le založnih in upravnih troškov brez ozira na kak dobiček. Da bi to podjetje imelo še varnišo podlago, neko glavnico za izdavanje dobrih spisov, zaprosilo je vodstvo osobito iz tega obzira preslavni kranjski deželni zbor in veleslavni občinski svet deželnega stolnega mesta ljubljanskega. Ta dva visoka zastopa sta uslišala vodstveno prošnjo in slavni deželni odbor je naznanil z dopisom dne 20. decembra 1889 št. 9481, da je visoki deželni zbor družbi dovolil za leto 1890 podpore 1000 gl. in slavni mestni magistrat z dopisom dne 13. marca 1890 št. 2170, da je občinski svet v isto svrhu podelil 400 gl. v dveh obrokih. Vodstvo se je, potrdivši prejem hvaležno zahvalilo visokima korporacijama, ki tako blagodušno podpirata kulturni razvoj naroda slovenskega. (Slava, slava!) — Knjižnica družbe sv. Cirila in Metoda je narasla od lanske skupščine za dva snopiča. IV. njen zvezek opisuje slovenskeji mladini „Junake“ skoro zgolj slovenskega pokolenja, može in žene, ki so se skazali junake ali junakinje ter so se borili in krv pretilivali za „vero, dom, cesarja.“

(Konec prih.)

K občnemu zboru „Delalskega podp. društva“ v nedeljo, dne 5. t. m. došlo je zadostno število članov. Ob 4. uri poplune odpre predsednik društva zborovanje. V svojem nagovoru navaja velike sitnosti, koje je imel odbor s preuredbo pravil v smislu obstoječih postav. Konečno je pa vztrajnost odborova premagala vse ovire. Predsednik omenja pohvalno društvenikov, ki so društvu ostali zvesti, dasi so svoje prispevke morali plačevati na dve strani (temu društvu in c. kr. okrajnej blagajni). Konstatuje, da v financijelnem pogledu to leto za društvo ni bilo ugodno, na čemur je pa krivo veliko število slučajev bolezni. Po nagovoru predsednika vršila se je takoj volitev novega odbora. In sicer so voljeni: Predsednikom: prof. Mate Mandić. Odbor: Kalister Vekoslav, Gorup Jakob, Perhavec Jakob, Žitko Fr., Cotič Maks, Slajko Anton, Furlani Ljud., Polić Fran, Šmidt Drag., Hervatin Miha, Čarga Fr., Lotrič Gregor, Lovišček Franjo, Novak Indihar Fr., Kljun Anton, Vertovec Andrej, Prelec Josip, Lovrenčič Vincenc, Macarol Ivan, Krapeš Iv., Živic Matija. Namestniki: Može Peter, Kalister Ivan, Rep Anton, Grahor Miha, Prelec Franjo, Poljšak Miha. Pregledovalci računov: Pitamic Ivan, dr. Tuma, Kikel Ivan. Sodniki: Renčelj Josip, Ster Valentin. — Po dokončanej volitvi in objavi nje vspeha zaključil je g. predsednik zborovanje s trikratnim „živio“ na presvitelega cesarja in udje so se navdušeno pridružili temu vzklicu. Pridodati nam je, da se je za društvene objave določil list „Edinost“.

Veselica „Trž. podp. društva“ v spomin 10 letnega njega obstoja vršila se je velečastno. Ne spominjamo se, da bi bili prostori v hotelu „Europa“ še kedaj tako natlačeno polni, nego so bili ta večer. Videli smo goste iz vse Tržaške okolice, z Goriškega in Istre. Predsednik društva, g. Kalan, pozdravil je lepim nagovorom zbrano občinstvo. Osobito so nam ugajale njega besede; „Gledalo bode, da živi z vsemi drugimi domačimi društvi v lepem sporazumljenji. Ljubimo se med seboj — to je in bode geslo našega društva; ljubimo se med seboj, zakličem Vam tudi danes, pozdravljajoč Vas najprisrčneje!“ Vse točke koje so proizvajali pevci bratskega „Del. podp. društva“, tamburaši in dramatični odsek „Trž. Sokola“, izvršile so se povsem častno. Posebno pohvalno nam je omenjati gledališčenih igralc, gospodičin: Kobalove in Furlanijeve. Tudi im-

provizovani prizor „Liberalec“ ugajal je občinstvu. Nabrala se je lepa svota za družbo sv. Cirila in Metoda. Sklepajoč to kratko poročilo, želimo od srca, da društvo to raste in procvita.

Tržaški msstni svet imel je predvečerašnjem na večer svojo sejo. Dr. Dompieri je poročal o vsprejemu deputacije, katera je odšla na Dunaj, da izroči Nj. Veličanstvu in dotičnim ministrom posebno spomenico, dotikajočo se onih naredb, koje bodo potrebne ob priliki odprave proste luke. Njeg. veličanstvo poslušalo je milostno govornika deputacije. Cesar je obljubil, da hoče natančno poizvedovati o željah mesta Tržaškega; povdarjal je važnost naredb v pomoč avstro-ogerskemu Lloydju ter pristavil, da je železniško vprašanje jako komplikovano ter da je premagati obilo težko. Zatem je dr. Dompieri poročal o vsprejemu pri ministrih. Iz njega besedi posnamemo, da so odgovori visokih gospodov — osobito pa gospoda finančnega ministra — v članih deputacije vzbudili — malo upanja. — Po tem poročilu so obravnavali ob predlogu šolskega odseka in municipalne delegacije, da se osnuje na Greti na občinske stroške italijanski otroški vrt. Na Bergoj se protivi temu predlogu trdeč, da je temu vrtu namen raznarodovati naše otroke na Greti. Predsednik ugovarja Nabergoju, češ: ako bi stariši ne želeli, da se otroci uče italijanščine, ne bi pošiljali svoje dece v to šolo. Galerija je pritrjevala tem besedam. Na to piramidalno argumentovanje odgovorimo prihodnjic.

Obpravna višjega državnega sodišča glede ugovora dr. Cofflerja, predsednika bivše „Pro Patrie“, da je ministerstvo notranjih poslov postopalo proti zakonitim naredbam o zadrugah in društvih, boče dne 25. t. m. Tržaški listi so objavili ugovorno opravičenje notranjega ministerstva glede svojega vedenja proti bivšemu društvu, proti kateremu se je vlada prav milo in prizanesljivo vedla ter spregledala več okolnosti, ki so zakrivile nemudni razpust; vendar pa do tega ni prišlo, dokler mera ni bila prepolna ter so hoteli društveni kolovodje, prekoračivši društveni delokrog, celo imponovati iste vladi, vedeč se proti njej prav ostentativno. Svaka sila do vremena.

Ces. kr. žandarmerijski postaji odpri so dne 1. t. m. v Barkovljah in v Dragi (Voloski politički okraj).

Od sv. Jakoba se nam piše: Slovani so od nekdanj že ljubili petje, razlivali so v krasne narodne pesmi svoja čutila in želje. Ko črna noč polagoma ogrne vso naravo, zbera se vaški mladeniči pod domačo lipo, uberejo se lepodoneči glasovi; njih odmev se pa čuje daleč tja v noč. Očetom in materam prijetno igra srce, ko pred hišo sedeči poslušajo krasni zbor in dekleta vaške odpirajo okna ter se v mesečnem svitu radujejo znanemu glasu; same še ž njimi tihoglasno zapojejo! V onej vasi v onej soseski, kjer se ne čuje petja, je mrtvo, žalostno in popotnik, ki bi v tihej noči se pred selom odpočil ne čujoč nikakega petja, bi mislil — ali v tej vasi ni fantov ali ne znajo peti.

Vrli okoličanski mladeniči v Rocolu in vsi drugi, ki stanujete v obližji sv. Jakoba, posebno tudi naši vrli slovenski delalci, stopite številno v snujoče se bralno in pevsko društvo. To društvo bode vam dušno ognjišče: tu se bodemo o prostih urah zbirali, vesele in tužne narodne prepevali — pogovarjali se bodemo in eden drugemu podučevali. Slovenec ljubi pošteno družbo, posebno naša mladina potrebuje duševne hrane, a tudi stari in krepki možak rad čuje o tem in onem, kaj je po svetu novega. Kar bodete v društvenih večerih slišali, o tem se bodete tudi v družini pogovarjali ter širili nauke i drugoga več. V vašem okraju zida se nova cerkev; zdaj je torej čas, da se mladina nauči cerkvenega petja, da vam ne prevzamejo ptujci to, kar morete vi preskrbeti. Toraj na noge! zberite se v narodno kolo,

da se pridružimo onim, kateri so že tako srečni, da so si ustanovili narodna ognjišča — narodna pevka in bralna društva. Naznanilo je pristop že lepo število narodnih delalcev; ne zamudite torej te ugodne prilike, saj bode vaša korist — vaša čast. Društvo bode napravljalo veselice — o zimskih večerih bodo podučevalni razgovori in venec vsemu bode cerkveno in narodno petje.

Voditeljstvo slovenske šole pri sv. Jakobu vabi vsacega, kateri želi upisati se v društvo, naj pride v soboto popoldne ali v nedeljo; zjutraj od 8. do 10. ure v šolsko poslopje.

Od sv. Ivana pri Trstu se nam piše: Minolo je že nekaj tednov od pohoda vrlih „Adrijasev“ v naš okraj. Dobro izvežbani in brojni zbor priredil nam je krasni popoldan v narodnej gostilni g. Vatovca. „Adrijaši“ so prišli na vabilo Svetoivancev, da pripomorejo k vzbujanju dremajočee „Zore“. Povabili so nas na delovanje v narodno kolo. Odlični narodnjak g. Negode je v lepem in krepkem govoru označil naše tužno politično stanje in se „srčno zahvalil narodnim „Adrijašem“ za njih pohod, ter stavil je v izgled domačemu društvu. Prodsednik „Adrije“, za vse dobro i sveto navdušeni gospod Martelanc očrtal je naš položaj ter sklenil svoj govor z upom, da „Zora“ še ni umrla, četudi dremlje! Da je mej nami dovolj navdušenih starih in mladih se ne more tajiti, saj je celo skromni zbor „Zorašev“ dobro zapel par pesni, dasi brez pevovodje. Ni mogoče, da pok. Piana duh izgine iz naših src; da je vse zamrlo, kar so naši prvaki od nekdanj že sejali. Ne; svetoivanskih zborov krepki glasi — slavnoznani basi ni so še utihnili. A da smo zaostali mej tem, ko po vsej okolici plamti, so drugi vzrok, kateri bi nam lahko pomagali in za nas veliko storili, ki pa so nas tužno zapustili. Ali mi se ne udamo, toliko narodne zavesti imamo še vedno — i ta pojde z nami v grob — da kar smo oni večer našim vrlim „Adrijašem“ zapriegli, tudi izvršimo Slovan je rojen pevec; na dan toraj „Zoraši“ — vaše petje naj razodeva, da pri sv. Ivanu je Slovan doma. Drugi okoličani, druga bratska društva vas bodo obiskovali, v narodnem kolu se bodete bratili, navduševali. Pri narodnih veselicah v narodnih gostilnah se bodete zbirali in veselili. Toraj „Zora“, ustani!

Iz spodnje okolice se nam piše: Kakor doznajemo, ustanovili so te dni v Barkovljah „Žandarmerijsko okr. poveljništvo“. Napisi drugod po okolici, kjer so žandarmerijske postaje, so povsod v nemškem in slovenskem jeziku, a v Barkovljah so postavili nemško-italijanski napis, morda na voljo tamošnjemu „preustrojenemu Čiču“ ali drugim enakim ljudem. Nadejamo se, da Barkovljanski rodoljubi ukrenejo potrebno, da se odstrani ta nedostanost. Veliko število Barkovljanskih rodoljubov naj ne gleda do desno ni na levo, ko gre za pravo narodno stvar; stopiti je treba odločnejše na noge proti onim ljudem, ki so se kar zakleli, da uničejo Barkovljansko narodno tvrdnjo! Tamošnji magistratni uradnik (rodoljubi ga ne imenujejo drugače, ker nemajo po ljudstvu izvoljenega župana) pridobil si je s tamošnjim učiteljem-voditeljem krepko, sebi enako „delavno moč“. Toda pomislita naj, da stoji nad magistratom druga višja oblast, katere se bodemo posluževali Barkovljani. Četudi znamo, zakaj se poučuje slovenski na tamošnjeje paralelki — četudi znamo, kako se je godilo pri upisovanju v tamošnjo ljudsko šolo — omenjati nam je „da solnce še ni šlo zadnjikrat za goro!“

Iz Nabežine se nam piše: Dne 24. septembra praznavala je naša občina in njena okolica veliko cerkveno slovesnost, katere so se posebno veselili nedolžni otroci. Bog daj, da bi jim bila v dušni prid. Tega dne nam oč delil je naš prevzvišeni knez nadškof zakrament sv. birme. Vas, posebno trg pred cerkvijo, bila je že 23. t. m. vsa v zastavah. Pri uhodu na

glavni trg bil je postavljen prav lep slavolok na štirih stebrih; na vrhu bila sta dva napisa v deželni in slovenskih barvah. Tudi pred cerkvijo bil je manjši slavolok z latinskim napisom in škofovskim znamenjem. Kaj lepo je bilo pa zvečer, ko je bil cel trg razsvitljen z mnogimi baloni v raznih barvah in umetnimi ognji, ki so ob enem na več mestih goreli. Najlepši prizor je bil pa ta, ko so prikoralali na trg pred stanovanje knez nadškofa pevci, spremljani z bakljado. Tega dne, t. j. 23., došel je prevzvišeni knez nadškof v našo občino okoli 6. ure popoldne. Na meji glavarstva vsprejel ga je g. ces. kr. glavarstveni voditelj. V našej občini pa so pričakovali Njegovo prevzvišenost pri slavoloku č. g. vikar, g. župan s podžupani in mnogimi starešini, g. učitelj s šolsko mladino in mnogo družega občinstva. Po vsprejemu podal se je prevzvišeni knez nadškof in z njim vsi v cerkev, ki je bila v resnici prav svatovsko opravljena. Da je pa cerkev tako krasno opravljena, je največ pripomogla občina sama, ki ne odreče nikdar svoje pomoči, kedar gre za povišanje božje časti. Tako je n. pr. pripomogla občina za napravo cerkvenega tlaka in stopnic, kar je stalo okoli 1000 gl. s 600 gl.; za nakup dveh novih svilnatih cerkvenih zastav, ki staneti čez 300 gl. dala je občina 200 gl., naprava držaja iz litega železa pri cerkvenih stopnicah stane občino okoli 100 gl., itd. itd. Radovedni opazovalec je pa tudi spoznal ta dan, kakšnega duha je Nabežina v narodnem obziru. Zraven mnogih cesarskih in deželni zastav plapolala je tudi veliko število slovenskih trobojnic.

Naj opomnim še, da naše slavno županstvo in starešinstvo se tudi trudi ustanoviti v tukajšnje občini obrtnijsko risarsko šolo za kamenoseke; pa ne laško, kakor v nekej drugej občini, ampak — slovensko. (Prav tako! Slava Vam! Op. uredništva.)

S Krasa se nam piše: Odlično načelo, ki je vodilo prvake omike vseh časov in v vseh narodih, da je človek ona stvar na svetu, ki ima namen bližati se popolnosti, zvalilo je dne 2. t. m. v Nabežino 19 učiteljev in učiteljic. Točno ob 10. uri predpoludne otvori društveni predsednik zborovanje, vzkliknivi navzočim: dobro došli! Kratek, a krepak, jasen in iskren ta pozdrav naj jamči, da se zavedamo svojega poklica. Seznanil je potem prisotne z vsobino dopisov, tičočih se o našej zvezi z drugimi društvii, posebno še o zavezi in njenih, v slednjem času došlih nam poročilih.

Zaveza, srce enih misli in enega duha v slovenskem učiteljstvu, se obrača do nas s prošnjo, kje bi bil najprimernejši kraj za prihodnje zborovanje in mi smo se odločili za Trst. Ali, da se razumemo, bratje goriškega okraja! To se ni zgodilo iz sebičnosti, ampak s tem hočemo mi dati priliko zaveznikom iz Štajarske in Kranjske, da si ogledajo naše glavno mesto, ki jim pa gotovo več ponuja od male Gorice in jemaje v poštev željo, ki so jo bili posamezniki izrazili že v Celji.

Z radostjo beležimo ta dan zborovanja v Nabežini, ker hrani v sebi porod govornikov. Do sedaj se je namreč bralo pisane referate, ali takrat smo se še bolj zanimali za predmet, kajti predavalo se je pristo in tako dobro, da je v resnici bilo na pravem mestu starostino čestitanje. Bog jim daj vrlih posnemovalcev! Izmej nasvetov je vredno pomniti sklep, da bomo prihodnje leto v maji slovesno praznovali, desetletnico društvenega obstanka, pa da do tedaj opišemo vsak učitelj svojo občino, kar bo gotovo znamenito delo v zemljepisu in zgodovini. Še jeden sklep je bil, toda komaj se upam z njim pred svet in ta je: „da smo izrekli priznanje predsedniku „Zaveze“, dr. T. Romih-u, ker je v „Popotniku“ tako čisto opral goriškega doktorja.“

S Pivke se nam piše: Vsakemu bralcu je manj ali več znano, koliko se je pred

kratko dobo govorilo o prodaji Bistriške vode za mesto Trst; koliko se je o tem pogajalo ljudi, od vseh strani klicalo, izpraševalo in popirja popisalo, da ga je bilo za en voz in kar so ljudje takrat izjavljali — braneči svoje pravice — je sedaj živo dokazano. Sedaj toraj povabimo Tržaško gospôdo, naj pridejo gori in prepričali se bodo, videli na lastne oči, od kod in koliko ljudstva Bistriško vodo rabi; kako je kmet, po 6 ur oddaljen, siljen iti iskat vode, da se z njo okrepeča, žejo pogasi, skuha in opere; videli bodo, koliko vode bi ostalo za deželane, ako bi jo oni nam odvezli. Toda smelo rečem, da niti za Trst bi jo ne bilo dovolj, in nam bi pa kazalo od žeje poginiti. Toraj prosimo, ne stavljajte nam več nikakih ponudeb in ne kličite nas na pogajanja, kajti dokaz je tukaj, da voda, ki jo rabi ljud od Kastva do Divače in cela zgornja Pivka (gotovo do 30 tisuč v številu) se ne sme prodati ni po božjih, ni po človeških postavah. Zato pa bôdi za vselej konec vašim namenom, da bi nam odvezli to, kar nam je Bog dal, da se preživimo — Bistriško vodo.

Trtna uš ali floksera pokazala se je, kakor naznanja mestni magistrat, v vinogradih na Vrdeci pri Trstu, radi česar objavlja ista oblastnija, da je v smislu § 4. zak. od 3. aprila 1875. št. 61 prepovedan izvoz iz Vrdele trt, bilf, perja, kolov, sadnega drevja, gnoja, smeti, sveže trave in sena, itd. Dovoljuje se le izvoz vina, tropin in svežega grozdja.

Razpisanih je devet stipendij iz ustanove bar. Dragotina Reinelt, ustanovljenih v spomin stoletnega obstoja tvrde Reyer & Schlik, namreč: pet stipendij letnih 300 gl. za slušatelje prava, medicine, politehnike, višjih trgovskih studij in obrtniške šole; en stipendij letnih 150 gl. za dijake srednjih šol, dve stipendiji letnih 150 gl. za dijake mestnih šol in eden l. 150 gl. za učiteljske pripravnike. Prošnjo do 31. t. m. pri borznej deputaciji.

Za VI. župno cerkev se je nabralo radodarnih doneskov vkupe gl. 17,384.27. Delo pri novej cerkvi pridno napreduje. Sedaj se sicer stavi še podlaga, ki bode jako trdna; delo si lahko ogleda vsakdo, čeprav je prostor ograjen z deskami. Ako hode trajalo sedanje suho vreme, bode še v tekočem letu delo dovršeno do strehe. Potreba te cerkve za tako obširen okraj, kakoršen je Kadin, je očitna, radi česar je le priporočati vernikom, da pomagajo podjetju z blagodarnimi darovi, da se hiša božja dovrši Bogu v čast in Tržaškemu mestu v kras.

Tombola bila je minolo nedeljo na dvorišču velike vojašnice; prvo tombolo je zadel nek dninar Veronese, drugo delalca I. M. Skrlj in Anton Spanger.

Porotno sodišče v Gorici se odpre dne 17. novembra t. l.

Materina žalost. 26 letna Katarina Babič je v ječi nevarno zbolela, radi česar so jo prenesli v bolnico, dokler ozdravi. V soboto obiskala jo je neka ženska, katerej je izročila v izgojo svojega otroka. Zatevajoč od nje pogojeno plačo. Obe ste se sprli in ona ženska je proti Babičevki zapretila, da jej vrže otroka na cesto. To je ubogo mater jako užalilo. Obupana vstala je v nedeljo zaletč se proti oknu, da se vrže na ulico; ali dve postrežnici sti jo začasoma prijeli ter rešili.

„Assicurazioni generali“. Meseca septembra se je predložilo 501 predlogov za zavarovanje življenja v znesku 1,454.641 gl. 78 kr. ter se je izdalo 448 polic v zavarovanem znesku gl. 1.349.591.78. Od 1. januarja sèm je bilo 4716 predlogov, v znesku gl 14,712.552.99 in znesek novih sprejetih zavarovanj je gl. 12,789.963.29 razdeljenih v 4102 polic. Naznanjena škoda v teku te dobe znaša gold. 1,136.624.95. Dne 31. decembra 1889. zavarovanje življenja je znašalo: zavarovana svota gl. 116,904.648.39 glavnice in gl. 202.035.66 letne življenske rente na 46,926 policah. Resérvne premije gl. 26,634.162.01. —

Škoda plačana v letu 1889. znaša pri oddelku za zavarovanje življenja gl. 1 mil. 816.419-89 in izplačana odškodnina v vseh oddelkih od osnivanja družbe (1831) znaša glid. 227.371.940,22.

„Kmetovalca“ 18. številka ima naslednjo vsebino: Žganjarski kotel; Pripravljane sadnega mošta; Razne reči; Vprašanja in odgovori; Gospodarske novice; Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Popravek. V podlistku predzadnje številke bila sta naslednja tiskovna pogrška: V 2. koloni: „k začudenem“ (mesto k „začudenemu“); v istej koloni: „pred kratkem prinesel nek dunajski nemški list“ (mesto „pred kratkim, neki“). Gospod pisatelj nas prosi, da to popravimo.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Deželna kmetijska šola, slov. oddelek, v Gorici

sklene šolsko leto koncem meseca otobra in 17. novembra se začne nov dvoletni tečaj. Letos je bilo na zavodu s početka 14 učencev; med letom sta 2 zapustila zavod, tako da je do konca ostalo 12 rednih učencev, kateri so v vsakem oziru spolnovali svojo dolžnost. Gosp. voditelj nas zagotavlja, da ni imel, od kar podučuje na kmetijskih šolah, še tako pridnih učencev, kakor letos. Da dobijo mladenči v našem zavodu toliko gledé na teorijo, kolikor gledé na prakso prav dobro podlago, dokazuje nam to, da tisti, kateri prehajajo od tukaj na klosterneburško šolo, kjer se zahteva za sprejem dovršitev spodnje gimnazije ali realke, dobro izhajajo. Lanska trojica t. j. gojenci Gombač, Trampuš in Kurner so pa prvo leto v Klosterneburgu s prav dobrim uspehom dovršili. — Druga dva učenca pa, gg. Bratina in Grbec sta kot kmetijska opravnik, prvi pri plemenitej gospej Dorotka v Dubrovniku v Dalmaciji, drugi pa v Dobrem na grajščinskem posestvu gosp. grofa Baguer-a, kder opravljata svojo službo v popolno zadovoljnost gospodarjev.

Vinogradi kmetijske šole so bile letos bogato obloženi se zdravim grozdem (šola je pridelala na 1 oralu 124 □° površja čez 40 hektolitrov vina, katero je v vsakem obziru prav dobro.)

Žita in krompirja je bilo mnogo: tudi jesenski poljski pridelki obetajo dobro, da jih le ne zaduši sedanja suša.

Drevesnica se je namnožila med letom za 6600 cepljenih drevesc raznih vrst.

V hlevu je zdaj 16 glav goveje živine večinoma belanskega plemena, namreč 7 krav, 4 junice, 2 bika, 1 bikič in par volov, v obče zares prav lepa živina, kakoršno je veselje rediti v hlevu.

Sploh je zdaj cela šolska kmetija v takem redu, kakor se spodobi takemu zavodu — tako da sme deželna na njo ponosna biti. Zato priporočamo našim posestnikom, naj si jo ogledajo, kedar pridejo v Gorico, saj najdejo na njej marsikaj, kar jih bo ne samo zanimalo, ampak tudi izpodbudilo k napredku. Še topleje pa priporočamo kmečkim posestnikom, kateri imajo sinove, odmenjene za prihodnje gospodarje, domačim kmetijam, naj jih pošljejo par let šolat se na kmetijski zavod; saj to stane malo, ne gledé na to, da je vzdrževanje po deželnih štipendijah olajšano, koristi pa lahko mnogo za celo življenje. Goriški „Gosp. List“.

Listnica uredništva.

Dopisniku iz Ustje: Prijaviti nam morate Vaše celo ime, ako hočete, da priobčimo. Kako se pišete, sicer slutimo, ali to nam ne zadošča.

Dunajska borisa

7. oktobra	
Enotni drž. dolg v bankovcih	87,95
„ „ „ srebri	88,40
Zlata renta	106,69
5% avstrijska renta	101,30
Delnice naročno banke	67,—
Kreditne delnice	308,25
London 10 lir sterlin	112,50
Francoski napoleondori	8,88 1/2
C. kr. cekini	5,33
Nemške marke	25,22 1/2

Lastnik pol. društvo „Edinost“.

Javna zahvala

Podpisani izreka v imenu slavnega odbora tem potom najtopleje hvalo „slavnemu voditeljstvu in vsem gg. članom pevskega društva v Šturjah, kakor tudi gg. glediščnim diletantom na njihovem skupnem sodelovanji pri „veselici“, katero je priredila „podružnica sv. Cirila in Metoda za Ajdovščino in njeno okolico“ dne 5. t. m. v Ajdovščini. Kličem ter želim mlademu društvu: čvrstujte! Napredujte v Vašem vzvišenem podjetju Vam v slavo, v oliko narodu in v probudo narodne zavesti v Pohublji.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Ajdovščino in njeno okolico dne 6. okt. 1890.

Fr. Dugulin, predsednik.

Oznanilo.

Daje se na znanje vsem onim, koje bi utegnili zanimati, da so na c. kr. zasedišču v Pazinu na prodaj sadna drevesa, in sicer

2284 cepljenih jabolk;
833 „ hrušek;
2243 „ črešenj;
962 „ breskev;
500 pitanih lešnikov;
157 višenj;
613 murv;
385 cimborov;
220 marec.

Vsa ta drevesa so cepljena, stara 4 do 5 let in stanejo za kmete po 10 kr., za premožnejše posestnike pa po 20 kr. vsako steblo.

Pazin dne 4. oktobra 1890.

C. kr. gozdarsko poverjenišvo

2—1 Fr. Dolenc l. r.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17. priporoča se vlijudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 50—37

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Naznanilo.

Podpisani je odprl v ulici Via Nuova št. 27. (Kalistrova hiša) prodajalnice suknega in vsakovrstnega krojnega blaga in drugih podrobnosti za oprave in domačo rabo. Priporoča se za obilen obisk in obeta točno postrežbo pri ugodnih cenah.

4—4 S spoštovanjem:

Ivan Milic.

Zdravnik za zobé

Fr. Dollereder

via Dogana št. 2 5—13
ordinuje od 9. do 5. ure.

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu Trsta in okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pisanimi strojevi providjenu.

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU

U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanje kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artiju i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, razporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, ročištnike, punomoći, cjenike, jestvenike, svakovrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cijenom i ukusnom izradbom.

Drži u zalih (skladišću) sve potrebne tiskalice i knjige za crkven- urede.

Onda ima na prodaj sljedeće knjige:
Kmetijsko berilo za nadaljevalne tečaje ljudskih škol in gospodarjev v pouk c.ena prije 50 nvč. sada 40 tvrdo vezana . . . n. 60
Sodnijski obrasci sastavlja B. Trnovec . . . n. 30
Vilim Tel, prevod Cegnara . . . n. 40
Ljudmila prevod J. Lebana . . . n. 30
Filip prevod Križmana . . . n. 30
Antigona prevod Križmana . . . n. 30
Pjesma o zvonu preveo A. K. Istranin . n. 30
Istra pjesma „ A. K. „ . . . n. 30

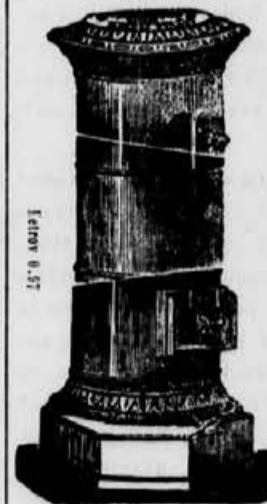
Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicah zato ih sl. občinstvu preporučamo. Kod naručivanja tiskarnica i drugog, molimo naznačiti točno naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Carintia br. 28 u Trstu.

Metrov 0-35

Metrov 0-45

Varčljive peči

prenosljive Artusov sistem
dobre za vsakovrstno kurjavo.

Te peči cilindrične zunaj narejene od jeklenih plošč, s pokrivalom, vratciami in podlago od kovanega železa, znotraj se pa nahaja v njih cilindri visok kakor peč sama, masiven, narejen iz trdne tvarine v debelosti, 55 milim.; ako se jih vgreje z zažganim kurjavo, razširjajo po sobi od 16—20 stopinj toplote. Za peč št. 1 ako se rabi tako oglje ali drva, upotrebi se od 12—15 kr. za vsačih 10 ur neprenehalnega ognja. Za peč št. 2. trošek je od 21—25 kr. za enake dobo. — Cene tem pečem: 1 peč po pril. podobi s posebnim podnožjem št. 1. f. 12,50; 1 peč enake podobe ali nekoliko večja in pripravna za ogrevanje večjih sob f. 17.— Za vsak m. linearne cevi 80 kr. Za vsak komolec potreben 40 kr. za ključ 40 kr. Za robčasto pripravo pri podnožju 60 kr. — Vse blago se pošilja v notranje dežele prosto daca z domačo boletu. Tvorница in zaloga v delalnici podpisaneja

10—4

IVAN-A ARTUSO

ključarskega mojstra

TRST — ulica Corso št. 43. (Monte verde) — TRST

Dunajske razstavne Srečke à 1 gl. Malo jih je še
II srečk 10 gl.
6 srečk 5 gl. 50 kr.

Glavni dobitak 50.000 gold. a. vr.

Zrebanje že 30. oktobra tega leta

Srečke po 1 gl.

Srečke à 1 gl. dobivajo se v Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco in Nigris.

3—9—6